

GIẢNG DẠY TIẾNG TRUNG QUỐC QUA CÁC CÂU CHUYỆN THÀNH NGỮ

Ngô Văn Khánh
Học viện An ninh nhân dân

Tóm tắt: Trong việc học và giảng dạy tiếng Trung Quốc, thành ngữ đóng một vai trò quan trọng trong việc nâng cao khả năng hiểu và sử dụng ngôn ngữ một cách tự nhiên và hiệu quả. Các câu chuyện thành ngữ không chỉ giúp người học nắm vững ý nghĩa của các thành ngữ mà còn tạo ra một môi trường học tập sinh động, giúp cải thiện kỹ năng ngữ pháp, từ vựng và văn hóa của người học. Nội dung nghiên cứu này nhằm mục đích phân tích hiệu quả của việc dạy tiếng Trung Quốc qua các câu chuyện thành ngữ và đưa ra các phương pháp giảng dạy tích cực.

Từ khóa: Giảng dạy; Tiếng Trung Quốc; Câu chuyện; Thành ngữ

TEACHING CHINESE THROUGH IDIOM STORIES

Ngo Van Khanh
People's Security Academy

Abstract: In the learning and teaching of the Chinese language, idioms play a crucial role in enhancing learners' ability to understand and use the language naturally and effectively. Idiom stories not only help learners grasp the meanings of idioms but also create a lively learning environment that supports the improvement of grammar, vocabulary, and cultural knowledge. This study aims to analyze the effectiveness of teaching Chinese through idiom stories and to propose active teaching methods.

Keywords: Teaching; Chinese language; Stories; Idioms

Nhận bài: 20/02/2025

Phản biện: 22/03/2025

Duyệt đăng: 26/03/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Thành ngữ là kết hợp giữa ngôn ngữ và văn hóa, mỗi thành ngữ Trung Quốc đều ẩn chứa một câu chuyện hoặc một truyền thuyết có nguồn gốc từ lịch sử, văn hóa Trung Quốc. Việc học các câu chuyện này giúp người học không chỉ nắm vững ngữ pháp và từ vựng mà còn hiểu rõ hơn về nền văn hóa Trung Quốc. Điều này đặc biệt quan trọng trong việc tạo dựng khả năng giao tiếp hiệu quả với người bản ngữ. Các câu chuyện thành ngữ thường yêu cầu người học phải phân tích sâu sắc và suy luận để hiểu được ý nghĩa và bài học rút ra từ chúng. Đây là cơ hội để người học phát triển khả năng tư duy logic và khả năng phân tích ngữ nghĩa của các từ ngữ trong ngữ cảnh cụ thể. Thành ngữ thường gắn liền với các câu chuyện thú vị, hấp dẫn và dễ nhớ, tạo cảm giác hứng thú cho người học. Những câu chuyện này giúp người học không cảm thấy nhàm chán khi học từ vựng hoặc ngữ pháp mà thay vào đó, họ sẽ cảm thấy việc học trở thành một cuộc phiêu lưu đầy thú vị.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Phương pháp giảng dạy tiếng Trung qua các câu chuyện thành ngữ:

2.1.1. Kể chuyện kết hợp với giải thích thành ngữ

Trong việc học một ngôn ngữ mới, đặc biệt là tiếng Trung Quốc, việc tiếp cận các thành ngữ là một phần không thể thiếu để đạt được sự thành thạo và hiểu biết văn hóa sâu rộng. Thành ngữ không chỉ là những cụm từ đơn thuần mà còn là

những biểu hiện của tư tưởng, cảm xúc và giá trị văn hóa của người nói. Tuy nhiên, một trong những thách thức lớn nhất khi học thành ngữ là hiểu được ngữ cảnh và cách sử dụng chúng một cách chính xác.

Phương pháp “kể chuyện kết hợp với giải thích thành ngữ” đã được chứng minh là một cách tiếp cận hiệu quả trong việc giúp người học hiểu rõ và ghi nhớ các thành ngữ, đồng thời phát triển khả năng ngữ pháp và từ vựng. Việc kể chuyện không chỉ tạo ra một bối cảnh để hiểu mà còn giúp người học cảm nhận được sự phong phú và tính gợi hình của thành ngữ trong thực tế. Trong quá trình sử dụng phương pháp này cần chú ý:

- **Lựa chọn thành ngữ có ý nghĩa và tính biểu tượng cao:** Để việc kể chuyện đạt hiệu quả, giáo viên cần lựa chọn những thành ngữ mang ý nghĩa sâu sắc và có tính biểu tượng cao. Những thành ngữ này không chỉ phản ánh một phần quan trọng trong ngôn ngữ mà còn có thể truyền đạt các bài học, giá trị sống quan trọng. Ví dụ như “画蛇添足” (vẽ con rắn thêm chân), câu chuyện có thể giúp người học hiểu về sự thừa thãi và vô ích của hành động.

- **Kể câu chuyện trước, giải thích thành ngữ sau:** Khi dạy một thành ngữ thông qua câu chuyện, giáo viên có thể kể câu chuyện trước để kích thích sự tò mò của người học. Sau khi nghe câu chuyện, giáo viên sẽ giải thích rõ ràng về thành ngữ trong bối cảnh câu chuyện, chỉ ra

những điểm quan trọng để người học có thể nắm vững ý nghĩa và ứng dụng thành ngữ vào thực tế.

- **Khuyến khích người học kể lại câu chuyện hoặc sáng tạo câu chuyện mới:** Sau khi giải thích thành ngữ, giáo viên có thể yêu cầu người học kể lại câu chuyện theo cách của mình hoặc sáng tạo một câu chuyện mới sử dụng thành ngữ đã học. Phương pháp giúp người học luyện tập khả năng sử dụng thành ngữ và cải thiện kỹ năng kể chuyện, ngữ pháp và khả năng sáng tạo.

- **Sử dụng phương tiện trực quan và công nghệ:** Việc sử dụng hình ảnh, video hoặc các công cụ trực tuyến có thể làm tăng tính sinh động và dễ hiểu của câu chuyện. Các công cụ này sẽ hỗ trợ người học hình dung tốt hơn bối cảnh trong câu chuyện, qua đó làm tăng hiệu quả học tập. Các ứng dụng như video hoạt hình hoặc các bài học trực tuyến có thể mang lại cho người học một cái nhìn trực quan về thành ngữ và bối cảnh sử dụng của chúng.

2.1.2. Tạo tình huống thực tế để sử dụng thành ngữ:

- **Tạo các tình huống giao tiếp cụ thể:** Giáo viên có thể tạo ra các tình huống giao tiếp cụ thể, trong đó người học phải sử dụng thành ngữ để giải quyết vấn đề. Ví dụ, trong một tình huống giả định, người học có thể phải sử dụng thành ngữ “对牛弹琴” (đàn cho bò nghe) khi ai đó làm một việc vô ích. Những tình huống này có thể được thiết kế trong các tình huống thực tế, ví dụ như trong cuộc sống công sở, trong gia đình, trong các cuộc họp, hoặc trong những tình huống hằng ngày.

- **Ứng dụng phương pháp “đóng vai” (role-play):** Phương pháp đóng vai là một cách tuyệt vời để tạo tình huống thực tế trong việc giảng dạy thành ngữ. Giáo viên có thể phân công học viên đóng vai các nhân vật trong một câu chuyện hoặc tình huống, nơi các thành ngữ cần phải được sử dụng. Việc này không chỉ giúp người học thực hành mà còn tạo cơ hội để họ rèn luyện kỹ năng giao tiếp và phát triển sự sáng tạo trong việc áp dụng thành ngữ vào thực tế.

- **Tạo tình huống nhóm và thảo luận:** Các hoạt động nhóm có thể được sử dụng để tạo ra các tình huống thực tế. Học viên có thể thảo luận về một vấn đề hoặc tình huống trong nhóm, và trong quá trình đó, họ phải sử dụng các thành ngữ đã học để diễn đạt ý tưởng của mình. Phương pháp này giúp người học tự tin hơn khi sử dụng thành ngữ và cải thiện khả năng giao tiếp trong môi trường nhóm.

- **Sử dụng công nghệ để tạo tình huống mô phỏng:** Công nghệ có thể hỗ trợ rất tốt trong việc tạo ra các tình huống thực tế. Các phần mềm mô phỏng, video hoặc các ứng dụng học tập có thể giúp học viên tham gia vào các tình huống giao tiếp ảo, nơi họ có thể sử dụng thành ngữ một cách tự nhiên. Các tình huống mô phỏng này giúp người học thực hành và nâng cao kỹ năng giao tiếp trong môi trường thực tế.

2.1.3. Tạo các bài tập sáng tạo với thành ngữ

- **Viết câu chuyện ngắn với thành ngữ:** Một trong những bài tập sáng tạo phổ biến là yêu cầu học viên viết một câu chuyện ngắn sử dụng các thành ngữ đã học. Câu chuyện có thể là một tình huống hư cấu hoặc dựa trên các sự kiện trong đời sống hàng ngày. Việc viết câu chuyện giúp học viên không chỉ sử dụng thành ngữ một cách tự nhiên mà còn cải thiện kỹ năng viết và sáng tạo.

Ví dụ: Học viên có thể được yêu cầu viết một câu chuyện về một người nào đó đã trải qua một tình huống “画蛇添足” (vẽ con rắn thêm chân) trong công việc hoặc học tập của mình.

- **Tạo tình huống thực tế với thành ngữ:** Một phương pháp hiệu quả khác là tạo ra các tình huống thực tế, trong đó học viên phải sử dụng thành ngữ để giải quyết vấn đề. Ví dụ, giáo viên có thể mô phỏng một cuộc trò chuyện hoặc một cuộc họp, và yêu cầu học viên sử dụng thành ngữ để diễn đạt ý kiến hoặc phản ứng.

Ví dụ: Học viên có thể tham gia vào một tình huống giả định, trong đó họ phải sử dụng thành ngữ “对牛弹琴” (đàn cho bò nghe) để chỉ trích một hành động vô ích trong một cuộc họp nhóm.

- **Làm video hoặc diễn kịch:** Việc tạo các video ngắn hoặc diễn kịch sử dụng thành ngữ là một cách tuyệt vời để học viên thể hiện sự sáng tạo của mình. Học viên có thể cùng nhau đóng vai trong các tình huống có sẵn, trong đó các thành ngữ được sử dụng một cách tự nhiên. Điều này giúp học viên không chỉ học mà còn thực hành giao tiếp, phát triển kỹ năng diễn đạt và hợp tác trong nhóm.

- **Tạo các trò chơi ngôn ngữ sáng tạo:** Trò chơi ngôn ngữ là một phương pháp học tập thú vị và hiệu quả để củng cố kiến thức về thành ngữ. Ví dụ, trò chơi “Đoán thành ngữ” có thể yêu cầu học viên đoán thành ngữ từ các gợi ý hoặc hình ảnh. Cũng có thể tổ chức trò chơi “Vẽ thành ngữ,” trong đó học viên phải vẽ thành ngữ hoặc giải thích thành ngữ bằng hình ảnh.

- **Thảo luận nhóm với thành ngữ:** Tạo ra các

bài tập thảo luận nhóm, trong đó học viên phải thảo luận và sử dụng thành ngữ để đưa ra các ý kiến, giải pháp hoặc quan điểm về một vấn đề cụ thể. Phương pháp này giúp người học luyện tập khả năng sử dụng thành ngữ trong giao tiếp và đồng thời rèn luyện kỹ năng thuyết trình và tranh luận.

2.2. Ứng dụng công nghệ trong giảng dạy

- **Tạo môi trường học tập tương tác và sinh động:** Công nghệ giúp tạo ra môi trường học tập tương tác hơn, nơi người học có thể tham gia vào các hoạt động học tập đa dạng và sáng tạo. Các nền tảng học trực tuyến, như Moodle, Google Classroom, hoặc các ứng dụng học tiếng Trung như HelloChinese và Duolingo, có thể cung cấp các bài tập và trò chơi về thành ngữ, giúp người học học qua trò chơi và tình huống thực tế, từ đó khuyến khích sự tham gia chủ động và hứng thú.

- **Tăng cường khả năng tiếp cận và linh hoạt trong học tập:** Các nền tảng học trực tuyến và ứng dụng di động giúp người học học tiếng Trung ở bất cứ đâu và bất kỳ lúc nào. Việc học thành ngữ không còn bị giới hạn trong lớp học hay sách giáo khoa, mà người học có thể tự học thông qua video, bài giảng trực tuyến, và tài liệu điện tử. Điều này giúp người học học thành ngữ một cách linh hoạt và tiện lợi, đồng thời dễ dàng ôn tập và củng cố kiến thức ở mọi thời điểm.

- **Khả năng cá nhân hóa và theo dõi tiến độ học tập:** Các công cụ công nghệ cho phép giảng viên và người học theo dõi tiến độ học tập một cách chi tiết. Các ứng dụng học ngôn ngữ có thể

cung cấp bài tập phù hợp với trình độ của từng người học, giúp cá nhân hóa trải nghiệm học tập. Đồng thời, giáo viên có thể theo dõi sự tiến bộ của người học qua các báo cáo hoặc biểu đồ về việc học thành ngữ, từ đó điều chỉnh phương pháp giảng dạy một cách hiệu quả.

- **Khám phá ngữ cảnh văn hóa thông qua công nghệ:** Thành ngữ Trung Quốc thường chứa đựng những giá trị văn hóa, triết lý sống và bài học quý báu. Việc sử dụng các công cụ công nghệ như video, phim tài liệu, hoặc các nền tảng học ngôn ngữ có thể giúp người học không chỉ học thành ngữ mà còn hiểu rõ về ngữ cảnh văn hóa đằng sau những thành ngữ đó. Các ứng dụng như YouTube, TED-Ed, hoặc các trang web giáo dục khác cung cấp những video giải thích thành ngữ trong các tình huống văn hóa thực tế, giúp người học dễ dàng tiếp thu và áp dụng thành ngữ trong giao tiếp hàng ngày.

III. KẾT LUẬN

Dạy tiếng Trung Quốc qua các câu chuyện thành ngữ không chỉ là phương pháp học tập hiệu quả mà còn giúp người học kết nối ngôn ngữ với văn hóa, lịch sử của đất nước Trung Quốc. Việc hiểu và sử dụng thành ngữ không chỉ làm phong phú thêm vốn từ vựng mà còn giúp người học phát triển khả năng giao tiếp một cách tự nhiên và linh hoạt. Để đạt được hiệu quả tối đa, phương pháp này cần được triển khai sáng tạo và linh hoạt trong các lớp học, khuyến khích người học tham gia tích cực vào quá trình học tập và trao đổi.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. 李小兰 (Li Xiaolan). (2010). 中文成语故事 [Chinese Idiom Stories]. 北京: 高等教育出版社.
2. 王凯 (Wang Kai). (2015). 汉语教学中的文化因素 [Cultural Factors in Chinese Language Teaching]. 上海: 上海外语教育出版社.
3. 刘玉梅 (Liu Yumei). (2012). 成语与语言教学 [Idioms and Language Teaching]. 北京: 人民教育出版社.
4. 陈明 (Chen Ming). (2018). 语言教学中的文化传递 [Cultural Transmission in Language Teaching]. 北京: 人民教育出版社.
5. Wang, H. (2020). Integrating Technology in Chinese Language Teaching. Springer.